

Un nou sezon fiscal intens pentru contribuabili - propuneri incerte pentru 2022

Contribuabilii români se confruntă la final de an, în mod tradițional, cu mesaje contradictorii din partea autorităților, cu modificări fiscale adoptate în regim de urgență, fără studii de impact și fără o consultare prealabilă a mediului de afaceri. Toate aceste acțiuni sunt justificate de factorii de decizie prin necesitatea echilibrării bugetului de stat pentru anul următor. 2021 nu face excepție – Ministerul Finanțelor a publicat un proiect de ordonanță de urgență care prevede o serie de măsuri fiscal-bugetare, dintre care se remarcă restrângerea bazei de aplicare a regimului fiscal specific microîntreprinderilor și majorarea plafonului pentru aplicarea cotei reduse de TVA de 5% pentru cumpărarea de locuințe, dar cu aplicabilitate restrânsă. La o zi distanță, a publicat un nou proiect, aproape identic, din care lipsește prevederea referitoare la reducerea plafonului pentru microîntreprinderi. Care dintre cele două va ajunge pe masa Guvernului?

În linii mari, proiectele de ordonanță prevăd amânarea aplicării unor acte normative cu impact bugetar, fie ca este vorba de cheltuieli de personal, care îngheață la nivelul din 2021, sau de acordarea facilităților pentru educația timpurie sau pentru a realiza economii la bugetul de stat, estimate la aproape 88 de miliarde de lei, în ambele variante ale proiectului. Pe de altă parte, documentele conțin o serie de facilități, dar și măsuri administrative pentru creșterea veniturilor la bugetul de stat.

Pe parte de impozite directe, măsura cu cel mai mare impact estimat ar fi cea referitoare la reducerea plafonului pentru impozitare ca microîntreprindere de la un milion de euro la 500.000 de euro. Astfel, societățile care ies din sfera de aplicare a regimului fiscal specific, cu aplicarea unei taxe de 1% - 3% pe cifra de afaceri, devin platitoare de impozit pe profit de 16%. Impactul bugetar al acestei măsuri nu este clar delimitat în nota de fundamentare a proiectului inițial, dar pentru contribuabili va depinde, cu siguranță, de specificul fiecărei afaceri. Mediul de afaceri a reacționat rapid la această propunere, în special din cauza timpului foarte scurt în care cei vizați ar fi fost obligați să facă trecerea de la o formă de impozitare la alta (de la 1 ianuarie 2022). Probabil că acesta este motivul pentru care a fost eliminată din cel de-al doilea proiect.

Modificarea regimului privind impozitarea microîntreprinderilor este, de altfel, o măsură asumată de autorități prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), cu scopul declarat de a asigura un sistem fiscal mai echitabil, mai eficient, simplu și transparent. Pe de altă parte, lărgirea bazei de aplicare a impozitului pe profit este necesară și în perspectiva implementării în România a acordului obținut de OCDE cu privire la aplicarea unui impozit minim pe profit la nivel global de 15%.

Pe de altă parte, însă, impozitul pe profit implică un efort mult mai mare de administrare atât pentru autorități, cât și pentru contribuabili. Dacă motivul modificării este legat de majorarea încasărilor la bugetul de stat, pentru a se elimina efortul suplimentar necesar, o alternativă ar fi menținerea impozitului pe cifra de afaceri, cu aplicarea unei cote mai mari pentru companiile care depășesc un anumit plafon. Astfel, se descurajează utilizarea artificilor pentru reducerea bazei de aplicare a impozitului pe profit. Totodată, se reduce povara administrativă și scade efortul de conformare și cel al ANAF în administrare și control (vs. impozitul pe profit)

Condiții noi pentru cota redusă de TVA de 5% pentru locuințe și energie termică

În zona de TVA, principalele măsuri, cuprinse în proiectele menționate, vizează aplicarea cotei reduse de 5% pentru vânzarea de locuințe și pentru furnizarea energiei termice. În cazul locuințelor, practic, autoritățile optează pentru o variantă de compromis, dat fiind că, de la 1 ianuarie 2022, ar trebui să intre în vigoare Legea 296/2020 care prevede majorarea plafonului pentru aplicarea TVA de 5% de la 450.000 de lei la 700.000 de lei (echivalentul a 140.000 de euro) exclusiv TVA, pentru locuințele noi (care îndeplinesc anumite criterii). Aplicarea legii a fost amânata deja cu un an din cauza constrângerilor bugetare existente în contextul pandemiei iar acum guvernarea propune limitarea la o singură locuință cumpărată în acest regim fiscal de o persoană fizică, pentru ca reglementarea să își mențină caracterul social, conform reglementărilor europene și naționale.

Și în cazul livrarilor de energie termică există deja legea care prevede aplicarea cotei reduse de TVA de 5%, însă aceasta va fi amendată, astfel încât să se aplice de la 1 ianuarie 2022, cu două săptămâni mai devreme decât se prevedea inițial, și să se extindă sfera de aplicare de la populație și asupra altor categorii de consumatori afectați de majorările de prețuri din piața energiei. În același timp, având în vedere impactul bugetar al acestei măsuri, proiectul prevede limitarea aplicării la sezonul rece, în perioada cuprinsă între data de 1 noiembrie a anului curent și data de 31 martie a anului următor.

Pentru creșterea încasărilor la bugetele asigurărilor sociale, autoritățile au în vedere, pe de o parte, aplicarea contribuției de sănătate pentru pensiile mai mari de 4.000 de lei și, pe de altă parte, reintroducerea pedepsei cu închisoarea, de la unu la cinci ani, pentru reținerea și neplata la buget a impozitelor și/sau a contribuțiilor sociale cu reținere la sursă. În plus, de această prevedere sunt vizate și contribuabilii care nu încasează sau nu rețin impozitele respective. Autoritățile justifică această măsură prin necesitatea îmbunătățirii colectării acestor taxe la bugetul de stat și descurajarea unor astfel de situații. Rămâne de văzut, însă, cât de eficientă va fi această abordare, dat fiind că au mai existat prevederi similare, dar au fost eliminate pentru că nu au avut efectul scontat și, în anumite cazuri, au permis comportamente discutabile din partea inspectorilor. Ca efect, este posibil să determine creșterea colectării în cazul acestor impozite, dar cu impact negativ pe recuperarea altor taxe care au o contribuție mai mare la buget. Nu există dubii cu privire la necesitatea reducerii evaziunii fiscale, dar sunt alte zone în care ar trebui să se acționeze – tranzacții fictive sau activități economice nedeclarate tocmai cu scopul de a nu plăti taxe. În cazul în care autoritățile își concentrează o parte din forța de recuperare a taxelor în zone cu potențial mai mic de neplata, nu mai rămân resurse suficiente pentru lupta cu marea evaziune.

În zona de administrare fiscală, domeniu în care autoritățile și-au asumat cele mai importante măsuri în vederea creșterii veniturilor la bugetul de stat, ca noutate apare propunerea de înființare a sistemului național privind monitorizarea transporturilor de bunuri RO e-Transport, pentru a completa pilonii de bază ai digitalizării administrației fiscale, respectiv conectarea caselor de marcat la sistemul informatic al ANAF, implementarea facturii electronice și implementarea sistemului de raportare SAF-T. Prin intermediul noului sistem, contribuabilii vor declara anticipat deplasarea bunurilor deținute dintr-o locație în alta și, prin interconectare cu celelalte sisteme (e-Factura și Trafic control), va ajuta la prevenirea și combaterea evaziunii fiscale din domeniu și va contribui la creșterea gradului de colectare a TVA. În plus, sistemul e-Factura se va aplica și în cazul livrarilor de produse cu risc fiscal ridicat.

Acestea sunt, în linii mari, măsurile fiscale propuse până acum de autorități pentru perioada următoare, însă, având în vedere experiența ultimilor ani, dar și a ultimelor zile, încă nu putem spune că nu mai pot apărea schimbări de ultim moment. Cel puțin până la definitivarea bugetului pe 2022.